

Sürdürülebilir Gelişme ve Sürdürülebilir Eğitime İlişkin Öğrenci Görüşleri * **

Student Views on Sustainable Development and Sustainable Education

Kadriye YALÇIN¹, Fatma KÖYBAŞI ŞEMİN²

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen. e-posta: kadriyeyalcin_ky@hotmail.com

² Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı. e-posta: fkoybasi@cumhuriyet.edu.tr

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/ Research Article

Makalenin Geliş Tarihi: 12.10.2022

Yayına Kabul Tarihi: 18.04.2024

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, sürdürülebilir gelişme ve sürdürülebilir eğitime ilişkin 9. sınıf öğrencilerinin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim çalışması olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırma kapsamında görüşme yöntemiyle elde edilen veriler ile sürdürülebilir gelişme ve sürdürülebilir eğitime ilişkin öğrenci görüşleri belirlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin sürdürülebilir gelişme hakkındaki bilgilerine ilişkin görüşleri incelendiğinde bu araştırmanın kritik sonuçlarından biri olarak katılımcıların tamamının bu konu hakkında herhangi bir bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin görüşleri, sürdürülebilir gelişme ve sürdürülebilir eğitime ilişkin beklentilerinin olduğunu göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir eğitim, Sürdürülebilir gelişme, Öğrenci görüşleri.

ABSTRACT

The purpose of this research is to reveal the views of 9th grade students on sustainable development and sustainable education. This research was designed as a phenomenology study, one of the qualitative research designs. The study group of the research was determined by the convenient sampling method, one of the purposive sampling methods. Within the scope of the

***Alıntılama:** Yalçın, K. ve Köybaşı Şemin, F. (2023). Sürdürülebilir gelişme ve sürdürülebilir eğitime ilişkin öğrenci görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(1), 171-207.

** Bu çalışma ilk yazarın tezinin bir kısmından üretilmiştir.

research, students' views on sustainable development and sustainable education were determined with the data obtained through the interview method. As a result of the research, when the students' views on their knowledge about sustainable development were examined, it was seen that not all of the participants had any knowledge about this subject, as one of the critical results of this research. In addition, students' opinions showed that they have expectations regarding sustainable development and sustainable education.

Keywords: *Sustainability, Sustainable education, Sustainable development, Student views.*

GİRİŞ

Sanayi devrimiyle beraber hem nüfus artışı hem de nüfusun şehirlerde yoğunlaşması, ormanların azalması, betonlaşma, zenginlik artışına karşın fakirleşmenin de artması, çevre kirliliği, doğal kaynakların azalması, yaşamımızı ve yarımlarımızı tehlikeye atacaktır birçok değişim dünyayı etkilemeye başlamıştır. Bu etkilerin sonuçlarının günümüzde belirgin şekilde görülmesi acil müdahaleyi zorunlu kılmıştır (Bulut ve Çakmak, 2018). 18. yüzyılda endüstrileşmenin etkisiyle başlayan süreçte, ekonomik amaçlarla doğal kaynaklar sorumsuzca kullanılarak üretim ve tüketim artırılmış, odaklanılan hedef daha fazla gelişme ve refah seviyesini artırma çabası olmuştur. Yapılan üretim ve gelir artışı kısa vadede geçici bir refah sağlasa da bu refahın ödenecek faturası gelecek nesillere bırakılmaktadır (Yüksel ve Barut, 2023). Bütün bu durumlar yapılması ve gidilmesi gereken yönün ne olması gerektiği konusunda insanlığı bir sorgulama yapmaya yöneltmiştir. Yapılan sorgulama sonucunda insanların toplumsal bağlamda ezici bir rekabet ve bencillik içinde değil iş birliği içinde yaşama, gelir dağılımında adalet ve ekolojik olarak zenginlik için bir arayışa girdiği görülmektedir (Myers, 2015). Bu arayış içinde de sürdürülebilir gelişme ve bunun sağlanması için eğitimin ön plana çıktığı görülmektedir (Sterling, 2004).

Türkçede kullandığımız kalkınma ifadesi daha çok ekonomik bir büyüme ile ilişkilendirilmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, doğaya zarar vermeden, doğal kaynakları tüketmeden gelişebilmektir. Bu tanımda yer alan “kalkınma” kavramı ile kastedilen aslında “gelişme”dir (Yücel ve Kurnaz, 2021). Bu sebeple çalışmamızda sürdürülebilir kalkınma yerine sürdürülebilir gelişme ifadesi kullanılması tercih edilmiştir. Sürdürülebilir gelişmenin amaçları (Birleşmiş Milletler, 2020) şunlardır:

1. Yoksulluğu her yer her yönü ile sona erdirmek.
2. Açlığı sona erdirmek, gıda güvenliğini sağlamak, herkesin sağlıklı ve besleyici yiyeceklere ulaşmasını sağlamak ve sürdürülebilir tarımı güçlendirmek.
3. Sağlıklı yaşam koşulları korumak ve her yaşta herkes için eşit yaşam ile sağlıklı olmayı benimsemek.
4. Tüm insanlar için kapsayıcı ve iyi eğitimin sağlanması ve hayat boyu eğitim olanaklarının desteklenmek.
5. Cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınları ve kız çocuklarının toplum içindeki yerlerini güçlü kılmak.
6. Herkes için temiz su, güvenli ve hijyenik altyapıya ile erişiminin sağlanması.
7. Herkes düşük maliyetli, güvenilir ve sürdürülebilir temiz ve modern enerjiye ulaşımı sağlanmalı.
8. Devamlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi desteklemek, verimli ve uygun çalışma koşullarını oluşturmak.
9. Dayanıklı bir altyapı inşa etmek, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşme ve inovasyonu desteklemek.
10. Ülkeler arası ve ülke içindeki kişiler arasında eşitsizliği azaltmak.
11. Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir hale getirmek.
12. Sürdürülebilir üretim ve tüketimin sağlanmasının yanında gıda atıkları ve israfın durdurulmasını sağlamak.
13. İklim değişikliği ve etkileriyle mücadele etmek için acil ve hızlı ulaşılabilir çözümler üretmek.
14. Okyanusları, denizleri ve sualtı yaşamını korumak ve sürdürülebilir kalkınma ekseninde kullanmak.

15. Ekosistemi korumak verilen zararları gidermek ve sürdürülebilir kullanım ortamlarını sağlamak ve içinde yaşayan canlı türlerini korumak, çölleşme ile savaşmak, toprak verimliliği ve bio çeşitlilik kaybını durdurmak ve tersine çevirmek.

16. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri çerçevesinde barış içerisinde ve kapsayıcı toplumları desteklemek, herkes için adalet sağlamak, her seviyede hesap verilebilirlik ilkesine sahip verimli ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak.

17. Sürdürülebilir kalkınma için global destek ağının canlandırılması ve hedeflerin uygulanabilirliğinin güçlendirilmesini sağlamak.

Sürdürülebilir Eğitim

Sürdürülebilir gelişme kavramı üç temel boyut etrafında odaklanmaktadır. Bunlar çevre, ekonomi ve sosyal boyutlarıdır (Bal, Tutar ve Balkaya, 2023). Sürdürülebilir gelişmenin sosyal boyutunun altında yer alan en önemli unsur “Sürdürülebilir Eğitim”dir. “Nasıl bir eğitim?” sorusunun cevabı sürdürülebilir eğitimi yüzeysel bir şekilde tanımlayacaktır. Bunun yerine eğitimin kendisine, amaçlarına, uygulamalarına, eğitim modellerine, prensiplerine, içinde bulunduğumuz yüzyılın gereksinimlerine ve yeterlilik durumuna yönelerek açıklamalar getirilmesi gerekmektedir (Marım, 2021).

Alanyazında sürdürülebilirlik ve eğitim ilişkisinde iki farklı bakış açısı vardır. Bunlardan ilki *sürdürülebilir gelişme için eğitim* olup dinamik bir öğrenme odağı oluşturarak gelecek kuşaklara daha yaşanılabilir bir dünya bırakmaya yardımcı olan (Tavşan ve Yanılmaz, 2019) deneyimlerle gerçek problemler üzerinde düşünme süreçlerini etkin kılan, problem çözme yönteminin üzerinde duran, ilerlemeci felsefenin izlerini taşıyan uygulamalara yer verilmesine dayanır (Tozduman Yaralı ve Didin, 2018). Diğeri ise *sürdürülebilir eğitim* olup dünya düzeninin sosyal, ekonomik ve ekolojik sistemin anlaşılmasını sağlayan ve bu sistemlerin hayata aktarılmasına yardımcı olacak davranışlar ortaya koyan bir paradigma değişikliğini ifade eder (Köybaşı Şemin, 2022; Sterling, 2004; Şeker, 2019; Thomas 2009). Bu çalışmada sürdürülebilir eğitimin tercih edilme nedeni çağın gereklerine ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir eğitim modeline ihtiyaç duyulmasıdır.

Sürdürülebilir eğitim verilebilmesi için sürdürülebilir öğrenme ortamlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim ortamının toplumla olan ilişkilerin niteliği ve toplum düzenini belirleyen ekonomik, sosyal ve kültürel faktörler dikkate alınması gereken boyutlardır (Köybaşı Şemin, 2022).

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma sürdürülebilir gelişme ve sürdürülebilir eğitime ilişkin verileri birlikte ele alması hem içinde bulunduğumuz sistemin hem de bu sistemin içerisindeki eğitimin birbirlerinden nasıl etkilendiklerini göstermesi açısından önemlidir. Alanyazında yer alan araştırmalar çoğunlukla sürdürülebilir gelişmenin sadece çevre boyutu ile ilgili çalışmalar (Akçay ve Pekel, 2017; Belen, 2020; Bilim, 2013; Karahan Aydın, 2019; Zeegers ve Clark, 2014).

Bu çalışma ile dünyamız ve geleceğimiz için hayati öneme sahip olan sürdürülebilir gelişme ve sürdürülebilir eğitim kavramlarına dikkat çekilmek istenmektedir. Bu araştırma sürdürülebilirliğin sadece çevre boyutu ile ilgili olmaktan ziyade sürdürülebilirliğin diğer boyutları olan toplum ve ekonomi bağamlarını da içermektedir ve sürdürülebilir eğitime dair öğrenci düşüncelerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda bu çalışma küresel bir sorun olan sürdürülemezliğe karşı hem ulusal hem uluslararası bir eğitim paradigması geliştirilebilmesi için bir ipucu yakalama şansı verebilecek ve bu alandaki bir boşluğu kapatabilecektir.

Araştırmanın Amacı

Bugün dünyada doğal dengenin bozulduğunu, temiz su kaynaklarının giderek azaldığını, tahrip edilen ormanların arttığını, havanın, toprağın ve denizlerin kirliliğinin her geçen gün daha tehlikeli boyutlara ulaştığını görüyoruz. Tüm bu olumsuzlukların artarak devam etmesi problemlerin çözümüne yönelik eyleme geçme zarurietini doğurmuştur (Dere ve Çinikaya, 2023). Bu olumsuzlukların hepsi doğrudan insan kaynaklıdır ya da insanların yaptığı tercihlerle alakalıdır (Büyüksulu, 2021). Bu durum şu soruları akla getirmektedir: insanlar özellikle genç nesil bu durum hakkında yeterince

bilgi sahibi mi? Çevre, ekonomi, sosyal hayat bağlamında ve aldıkları eğitim üzerine neler düşünüyorlar?

Araştırmanın amacı ortaöğretim öğrencilerinin sürdürülebilir gelişme ve sürdürülebilir eğitime yönelik sahip oldukları bilgilerini ve görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yer verilmiştir:

1. Öğrencilerin sürdürülebilir gelişme ile ilgili bilgileri ve görüşleri nelerdir?
2. Öğrencilerin sürdürülebilir eğitim ile ilgili bilgileri ve görüşleri nelerdir?

Sınırlılıklar

Bu araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Sivas ilinde öğrenim gören lise öğrencilerinin görüşleri ile sınırlıdır. Örgün eğitime tabii olan öğrencilere yönelik araştırma çalışması Milli Eğitim Bakanlığınca izin verilen zaman ve uygulamalar ile kısıtlıdır. Bu araştırma sürdürülebilir gelişmenin ekonomi, eğitim, sosyal yaşam standartları, ekoloji boyutları ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim çalışması olarak tasarlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre olgular olay, algı, yönelim, kavram ve durumlar olarak çeşitli biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Olgubilim araştırmaları tam olarak anlaşılamayan olguları araştırmak için kullanılmakta olup, başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Katılımcılar tarafından sürdürülebilir gelişme ve sürdürülebilir eğitime ilişkin oluşturulan anlamları derinlemesine tanımlamak ve açıklamak amacıyla olgubilim yöntemi seçilmiştir.

Çalışma Grubu

Sağlıklı ve güvenli veriler toplayabilmek adına üniversite sınav stresinden uzak olmaları, ders yüklerinin uygun olması ve uygulamalar için zamanlarının müsait olması gibi nedenlerle çalışmanın evreni 9. sınıf öğrencileri olarak belirlenmiştir.

Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden “Uygun Örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemleri çeşitli olgu, durum ve olayların ortaya çıkartılması ve açıklanması için faydalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmaya zaman ve işgücü olarak olumlu katkılar sağlayan ve araştırmacıya erişebilme kolaylığı sunan bir yöntem (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020) olması sebebiyle örnekleme yöntemi olarak “Uygun Örnekleme” tercih edilmiştir.

Araştırmacı tarafından rastgele belirlenen ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinden her okuldan iki farklı şubeden 5'er öğrenci olmak üzere 30 katılımcı ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan 10'u erkek, 20'si ise kız öğrencidir. Öğrenim gördükleri okul türüne göre ise 10 öğrenci Anadolu İmam Hatip Lisesinde ve kalan 20 öğrenci Anadolu Lisesinde öğrenim görmektedir. Katılımcılar K1, K2, K3, ... K30 şeklinde kodlanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu sürdürülebilir gelişme ve sürdürülebilir eğitim alanyazından yararlanarak (Büyüksulu, 2021; Köybaşı Şemin, 2022; Sterling, 2004) hazırlanmıştır.

Araştırmada kullandığımız yarı yapılandırılmış görüşme sorularının hazırlanması aşamasında geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla inandırıcılık, aktarılabilirlik, teyit edilebilirlik ve tutarlılık ilkelerine (Yıldırım ve Şimşek, 2018) yönelik olarak; inandırıcılık konusunda araştırmacı araştırmanın amacını, nasıl yürütüleceğini öğrencilere aktarmıştır. Katılımcıların yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verdikleri yanıtlar metne dönüştürülmüştür. Metindeki ifadelerin söylemek istedikleri görüşleri olup olmadığı katılımcılara doğrulattırılmıştır. Aktarılabilirliğin mümkün kılınması için araştırmanın amacı, süreci, veri toplama araçları, yöntemi, bulguları açık bir şekilde sunulmuştur. Teyit edilebilirlik amacıyla ulaşılan sonuçlara örnek olacak doğrudan alıntılar sunulmuş ve ham veriler gerektiğinde tekrar incelenmek üzere saklı

tutulmuştur. Tutarlılığın sağlanması amacıyla da her bir katılımcının görüşlerinin kendi arasındaki bağdaşımına dikkat edilmiştir. Tutarlı olmadığı düşünülen görüşlerin doğrultulması için katılımcılara sormak üzere ek sonda sorular geliştirilmiştir. Ayrıca tema ve kategoriler arasındaki tutarlılık uzman görüşü alınarak düzenlenmiştir.

Araştırma da kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme sorularının hazırlanması aşamasında Eğitim Bilimlerinde uzmanlaşmış bir öğretim görevlisinin görüşleri doğrultusunda ilgili konunun kapsam uygunluğu değerlendirilmiş ve soruların öğrenciler tarafından anlaşılabilirliği konusunda bir Türkçe öğretmenin fikirleri alınarak sorulara son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla elde edilen nitel veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Büyüköztürk vd. (2020) içerik analizini genellikle görüşmelerin, alan notlarının veya yazılı dokümanlarda bulunan içeriklerin sistematik, bütünsel ve amaca uygun analizi olarak tanımlamıştır. Araştırmamızda içerik analizi yapılırken Eğitim Bilimleri alanında uzman bir öğretim görevlisinin görüşlerine başvurulmuştur. Aynı temalarda buluşana kadar %90 oranında uyum aranmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin Sürdürülebilir Gelişme ve Sürdürülebilir Eğitimle İlgili Bilgilerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların verdikleri cevaplar içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiş, tablolar aracılığıyla sunulmuştur. Ayrıca tablolar yanında katılımcıların görüşleri doğrudan alıntılar ile aktarılmıştır.

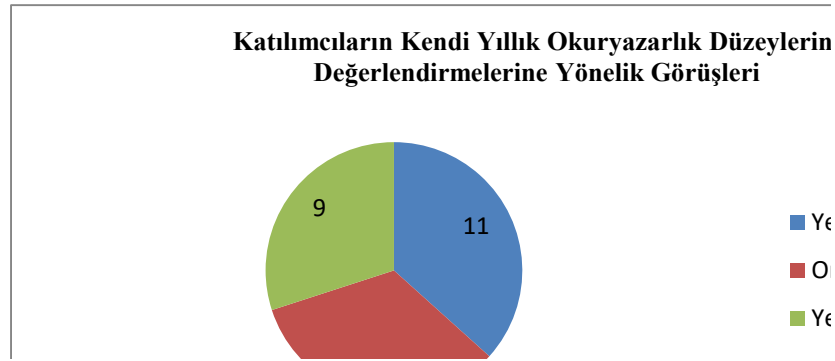
Katılımcılara sorulan her bir soru bir tema kabul edilmiş ve buna göre oluşan sürdürülebilir eğitim temaları: a) Katılımcıların eğitimle ilgili kendi yıllık okuryazarlık düzeylerini değerlendirmeleri, b) Aldıkları eğitimden beklentileri ve nasıl bir eğitim almak istedikleri, c) Şimdiye kadar aldıkları eğitimin okul dışındaki yaşamlarında

karşılaştıkları durumlara katkısı şeklindedir. Sürdürülebilir gelişme ile ilgili temalar ise a) Sürdürülebilir gelişme hakkındaki bilgileri, b) Ekolojik sistem, ekonomik sistem, yaşam kalitesi olarak memnuniyet algıları, c) Nasıl bir dünyada yaşamak istedikleri şeklindedir.

Katılımcıların Sürdürülebilir Eğitimle İlgili Görüşleri

a) Eğitimle ilgili kendi yıllık okuryazarlık düzeylerini değerlendirmelerine yönelik görüşler

Şekil 1. Katılımcıların Yıllık Okuryazarlık Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Şekil 1’de görüldüğü gibi katılımcıların kendi yıllık okuryazarlık düzeylerini değerlendirmelerine yönelik görüşleri “yeterli, orta düzeyde yeterli ve yetersiz” olmak üzere üç boyutta toplanmıştır. Katılımcıların kendi yıllık okuryazarlık düzeylerini değerlendirmelerine ilişkin yeterli (f:11) boyutunda en fazla kendini “iyi düzeyde” (f:9) olarak değerlendiren katılımcılar yer almıştır. Orta düzeyde yeterli (f:10) boyutunda en fazla kendini “normal düzeyde” (f:9) olarak değerlendiren katılımcılar yer almıştır. Yetersiz düzeyde (f:9) boyutunda ise en fazla kendini “kötü” (f:6) olarak değerlendiren katılımcılar yer almıştır.

Kendini “iyi düzeyde” olarak değerlendiren katılımcılar genel olarak eğitimle ilgili kitap okuduklarını, belgesel ve filmler izlediklerini, eğitimle ilgili haberleri ve gelişmeleri takip ettiklerini ifade etmiştir.

“... kendimi iyi olarak değerlendiriyorum. Belgesel ve film izleme faaliyetlerine sadece üstümde sorumluluk olmayan yani boş vakitlerimde katılırım. Eğitimle ilgili haberleri, dergileri nadir olarak takip ederim. Yıllık ansiklopedi, makale okuma sayım değişir ama bu sayı fazla değil.” (K19).

Kendini “orta düzeyde” olarak değerlendiren katılımcılardan bazılarının çok az okuduğu halde kendini böyle değerlendirirken, bazılarının ise kendini daha iyi olabilecek kapasitede gördüğü için böyle değerlendirdiği görülebilmektedir.

“Kendimi orta düzey olarak değerlendirebilirim. Haftada birkaç defa eğitimle ilgili gelişmeleri, haberleri takip ederim. Haftada 1 veya 2 kitap okumaya çalışırım. Konusu farklılaşıyor.” (K5).

Kendini “yetersiz düzeyde” olarak ifade eden katılımcılardan birinin örnek görüşüne aşağıda yer verilmiştir:

“Kendimi kötü olarak değerlendiriyorum. Belgesel ve film izleme etkinliklerine hiç katılmıyorum. Sadece sosyal medyada karşıma çıktıkça eğitimle ilgili haberleri takip ederim. Genelde hiç okumam.” (K2).

b) Katılımcıların Aldıkları Eğitimden Beklentileri ve Nasıl Bir Eğitim Almak İstedikleri

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda aldıkları eğitimden beklentileri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Aldıkları Eğitimden Beklentileri

Kategoriler	Kodlar	f
Geleceğe Dair Beklentiler	İyi bir meslek/İş sahibi olmak	8 (K1, K3, K6, K8, K10, K20, K27, K28)
	Kariyer Geliştirme	6 (K6, K19, K20, K21, K25, K30)
	Kültürlü / Bilgili olmak	3 (K5, K9, K12)

	İyi bir üniversite kazanabilmek	2 (K7, K29)
Aldıkları Eğitime Dair Beklentiler	Adil Eğitim	2 (K2, K17)
	Faydalı eğitim	2 (K18, K26)
	Bilgi, Beceri, Yeterliliği artırması	2 (K21, K24)
	Özgür Eğitim	1 (K4)
	Kaliteli eğitim alabilmek	1 (K11)
	Her alanda* tecrübe kazandırması	1 (K13)
	Sınav odaklı olmaması	1 (K14)
	Yetenekleri geliştirmesi	1 (K22)
	Anlayışlı öğretmenler	1 (K23)
	Beklentisi Olmayanlar	Beklentileri yok

*Gerçek yaşamda gerekli olan tüm beceriler.

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların eğitimden beklentileri geleceğe dair beklentiler (f:19), aldıkları eğitime dair beklentiler (f:12), beklentisi olmayanlar (f:2) olarak üç kategoride toplanmıştır.

Geleceğe dair beklentiler kategorisinde iyi bir meslek/iş sahibi olmak (f:8) cevabı öne çıkmıştır. Bu cevabı kariyer geliştirme (f:6), kültürlü/bilgili olmak (f:3) ve iyi bir üniversite kazanabilmek (f:2) görüşleri takip etmiştir. Geleceğe dair beklentiler kategorisi konusunda katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

“Hayallerimin gerçekleşmesine basamak olacak bir eğitim.” (K6), “Eğitimden beklentim iyi bir meslek sahibi olabilmek.” (K8).

Aldıkları eğitime dair beklentiler kategorisinde ise adil eğitim (f:2), faydalı eğitim (f:2) ve bilgi, beceri, yeterliliği artırma (f:2) görüşleri öne çıkmıştır. Ayrıca oluşan diğer kodlar özgür eğitim (f:1), kaliteli eğitim alabilmek (f:1), her alanda tecrübe

kazandırması (f:1), sınav odaklı olmaması (f:1), yetenekleri geliştirmesi (f:1) ve anlayışlı öğretmenler (f:1) şeklindedir. Aldıkları eğitime dair beklentiler kategorisinde örnek katılımcı görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Kaliteli, içeriği dolu eğitim almak isterim.” (K11), “Eğitimin adil olmasını beklerim. Çalışan emeğini alsın.” (K17).

Eğitimden beklentim yok (f:2) diyen katılımcılar görüşlerini “Herhangi bir beklentim yok.” (K15) ve “Çok bir beklentim yok.” (K16) şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcıların bu beklentilerinin aldıkları eğitimle karşılanıp, karşılanmadığına dair görüşleri ise karşılıyor (f:6), karşılamıyor (f:14), kısmen karşılıyor (f:8) ve beklenti yok (f:2) şeklindedir.

Katılımcıların nasıl bir eğitim almak istediklerine dair görüşleri ise Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Nasıl Bir Eğitim Almak İstediklerine Dair Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
Varoluşçuluğa Dayanan Eğitim	Yetenek, ilgi ve beceriye göre eğitim	7 (K12, K16, K18, K23, K24, K27, K30)
	İsteğe göre eğitim	3 (K4, K8, K25)
Pragmatizme Dayanan Eğitim	Sınav/test odaklı olmayan	4 (K5, K6, K14, K22)
	Verimli ve faydalı eğitim	3 (K1, K11, K26)
	Uygulamaya yönelik eğitim	2 (K10, K13)
	Derslerin az olduğu, ders sürelerinin kısa olduğu	1 (K7)
	İş garantisi veren eğitim	1 (K9)
	Ezbere dayalı olmayan	1 (K19)
	Özel okul sistemi gibi	1 (K3)

Eleştirel Eğitime Dayanan Özellik	Adaletli eğitim	2 (K17, K28)
	Olanakların fazla olduğu	1 (K2)
Uygulamadaki Eğitime Dayanan	Şimdiki gibi eğitim	2 (K15, K29)
	Sorumluluk yüklemeyen	1 (K20)
Ütopik istekler	Ödev verilmeyen	1 (K21)

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların almak istedikleri eğitime dair görüşleri beş kategoride toplanmıştır. Bunlar varoluşçuluğa dayanan eğitim (f:10), pragmatizme dayanan eğitim (f:13), eleştirel eğitime dayanan özellik (f:3), uygulamadaki eğitime dayanan (f:2), ütopik istekler (f:2) şeklindedir. Oluşan bu kategorilerden varoluşçuluğa dayanan eğitim, pragmatizme dayanan eğitim ve eleştirel eğitime dayanan özellikte eğitim kategorileri; katılımcıların açıkça ifade edemeseler de aslında sürdürülebilir bir eğitime almak istediklerine işaret etmektedir.

Varoluşçuluğa dayanan eğitim kategorisinde yetenek, ilgi ve beceriye göre eğitim (f:7), isteğe göre eğitim (f:3) olmak üzere 10 katılımcı görüşü yer almaktadır. Varoluşçuluğa dayanan eğitim kategorisinde örnek görüş olarak: “*Şu anki eğitim bana ağır ve yorucu geliyor. Böyle bir eğitim sistemi yerine insanlar nerede başarılıysa o alanda gelişmesini sağlayan bir eğitim sistemi isterim.*” (K12) ifadesi verilebilir.

Pragmatizme dayanan eğitim kategorisinde; sınav/test odaklı olmayan (f:4), verimli ve faydalı eğitim (f:3), uygulamaya yönelik eğitim (f:2), derslerin az olduğu, ders sürelerinin kısa olduğu (f:1), iş garantisi veren eğitim (f:1), ezbere dayalı olmayan (f:1) ve özel okul sistemi gibi (f:1) kodları oluşmuştur.

Pragmatizme dayanan eğitim kategorisinde yer alan görüşlere örnek olarak “*Sınavların olmadığı bir eğitim sistemi çünkü sınavlar olunca sadece o dersi geçmek için çalışıyoruz ve sonrasında bilgileri unutuyoruz. Kalıcı öğrenmeyi sağlayan eğitim olmalıdır.*” (K5) ifadesi verilebilir.

Eleştirel eğitime dayanan özellik kategorisinde; adaletli eğitim (f:2) ve olanakların fazla olduğu (f:1) kodları oluşmuştur. Eleştirel eğitim kategorisinde yer alan görüşlere örnek olarak şu görüş verilebilir: “*Adaletli, özel okulların olmadığı, herkesin aynı eğitimi alabildiği.*” (K17).

Ütopik istekler kategorisinde ise sorumluluk yüklemeyen (f:1) ve ödev verilmeyen (f:1) kodları yer almıştır. Ütopik istekler kategorisindeki katılımcı görüşlerine örnek olarak: “*Ödev verilmeyen bir eğitim sistemi isterim.*” (K21) ifadesi verilebilir.

c. Aldıkları Eğitimin Okul Dışındaki Yaşamlarında Karşılaştıkları Durumlara Katkısı Hakkındaki Görüşler

Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda şimdiye kadar aldıkları eğitimin yaşamlarına katkısı olup olmadığıyla ilgili olarak 14 katılımcı aldıkları eğitimin yaşamlarına katkısı olduğunu, 10 katılımcı aldıkları eğitimin yaşamlarına katkısı olmadığını ve 6 katılımcı da aldıkları eğitimin yaşamlarına katkısının kısmen olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcılardan aldıkları eğitimin yaşamlarına katkısı olduğunu düşünenlerin aldıkları eğitimi ne açıdan faydalı gördüklerine ilişkin görüşleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Eğitimin Yaşama Nasıl Katkısı Olduğu Hakkındaki Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
Psiko-sosyal Beceriler	Değerler ve Ahlaki katkılar	3 (K4, K5, K21)
	Farkındalık	2 (K20, K16)
	Azim ve kararlılık	1 (K6)
	Bakış açısını değiştirme	1 (K7)
	Kişiyi geliştirme	1 (K8)
	Özgüven	1 (K3)
	Sorun çözme becerisi	1

		(K29)
Akademik Beceriler	Okuma-yazma, Matematik, Fizik, Coğrafya gibi derslerde öğrenilen bilgiler	4 (K3, K6, K10, K29)
	Bilgi Düzeyi	2 (K16, K30)
Mesleki Beceriler	Meslek sahibi olabilme	2 (K15, K21)

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların aldıkları eğitimin okul dışındaki yaşamlarında karşılaştıkları durumlara katkısı hakkındaki görüşleri psiko-sosyal beceriler (f:10), akademik beceriler (f:6) ve mesleki beceriler (f:2) olarak 3 kategoride toplanmıştır.

Psiko-sosyal beceriler kategorisinde değerler ve ahlaki katkılar (f:3) kodu öne çıkmıştır. Bu kodu farkındalık (f:2), azim ve kararlılık (f:1), bakış açısını değiştirme (f:1), kişiyi geliştirme (f:1), özgüven (f:1) ve sorun çözme becerisi (f:1) gibi görüşler izlemektedir.

“Ahlaki olarak aldığım eğitimin hayatıma katkı sağladığını ve birbirimizi daha iyi anlayabilmemizi sağladığını düşünüyorum.” (K5). (Ahlaki Katkılar)

Akademik beceriler (f:6) kategorisinde ise okuma-yazma, matematik, fizik, coğrafya gibi derslerde öğrenilen bilgiler (f:4), bilgi düzeyi (f:2) kodları yer almaktadır.

“Okulda öğrendiklerimiz hayatta karşımıza çıkabiliyor. Örneğin elektrik konusunda öğrendiklerimiz.” (K10). (Derslerde öğrenilen bilgiler)

Mesleki beceriler kategorisinde meslek sahibi olabilme (f:2) kodu yer almaktadır:

“Evet, bunun sonucunda meslek edinebilmek var. Ayrıca eğitimde edep, adab da öğreniliyor. Bunun için eğitimin yaşama katkı sağladığını düşünüyorum.” (K21). (Meslek sahibi olma)

Katılımcıların aldıkları eğitimin yaşamlarına katkısı olmadığını düşünenlerin neden böyle düşündüklerine ilişkin görüşleri Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Aldıkları Eğitimin Yaşamlarına Katkısı Olmaması Hakkındaki Görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f
İşlevsel olmaması	Sadece sınava yönelik eğitim verilmesi	4 (K13, K17, K22, K23)
	Olmak istedikleri mesleğe yönelik olmaması	3 (K12, K23, K24)
	Yaşama yönelik faydalı bilgiler olmaması	2 (K11, K26)
	Uygulamalı eğitim verilmemesi	1 (K9)
Kişisel özelliklere göre olmaması	İlgiye yönelik değil	1 (K27)

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların aldıkları eğitimin yaşamlarına niçin katkısı olmadığı hakkındaki görüşlerinin işlevsel olmaması (f:10) ve kişisel özelliklere göre olmaması (f:1) kategorilerinde toplandığı görülmektedir.

İşlevsel olmaması kategorisinde sadece sınava yönelik eğitim verilmesi (f:4) kodunun öne çıktığı görülmektedir. Verilen diğer görüşlerin ise olmak istedikleri mesleğe yönelik olmaması (f:3), yaşama yönelik faydalı bilgiler olmaması (f:2), uygulamalı eğitim verilmemesi (f:2) olduğu görülmektedir. Sınava yönelik eğitim verilmesi konusunda bir öğrenci “*Meslek sahibi olunca bu bilgiler işe yaramayacak sadece sınava yönelik bilgiler bunlar.*” (K23) şeklinde görüş bildirmiştir.

Kişisel özelliklere göre olmaması kategorisinde ise ilgiye yönelik değil (f:1) kodunun olduğu görülmektedir. Örnek katılımcı görüşü şöyledir:

“Temel konular haricinde her dersten bu kadar detaya girilmesi yaşamıma katkı sağlamıyor. Bunun yerine herkes ilgi duyduğu dersleri detaylı öğrenebilir.” (K27).

Aldıkları eğitimin yaşamlarına katkısının kısmen olduğunu düşünen bir örnek katılımcının ise görüşü şöyledir:

“Kısmen. Matematik, fizik, biyoloji, coğrafya gibi derslerin günlük yaşamda işime yarayacağını düşünmüyorum. İngilizce, Almanca, Edebiyat gibi derslerin günlük hayatta işime yarayacağını düşünüyorum.” (K18).

Katılımcıların Sürdürülebilir Gelişme ile İlgili Bilgilerini Ortaya Çıkarmak Üzere Sorulan Sorulara İlişkin Görüşleri

a) Sürdürülebilir Gelişme Hakkındaki Bilgileri

Katılımcıların tamamının sürdürülebilir gelişme hakkında herhangi bir bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Katılımcıların sürdürülebilir gelişme konusundaki görüşleri daha önce bu ifadeyi duyduğunu ifade edenler “haberdar” (f:5) ve daha önce bu ifadeyi hiç duymadığını ifade edenler “haberdar değil (f:25)” olarak iki boyutta toplanmıştır. Katılımcıların bu konudaki örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

“Bu konuda hiçbir bilgim yok.” (K3), “Bilgim yok.” (K11).

Bu konuya ilişkin tahmin yürütmeye yönelik örnek katılımcıların ifadeleri şöyledir:

“Bilmiyorum, tahminen çok çalışıp gelişebileceğiz.” (K8), “Bilgim yok, gelişimi sürdürme olabilir diye tahmin ediyorum.” (K12).

Haberdar olan katılımcıların nereden duyduğunu hatırlamayanlar (f:3) ve televizyondan duyanlar (f:2) olarak iki alt boyuta ayrıldığı görülmektedir.

“Televizyondan duydum sadece. Bir şey bildiğim söylenemez.” (K2), “Birkaç kez duydum ama bilgim yok bu konuda.” (K28).

b) Ekolojik Sistem, Ekonomik Sistem, Yaşam Kalitesi Olarak Memnuniyet Algıları

Katılımcıların ekolojik sistem, ekonomik sistem ve yaşam kalitesi olarak memnuniyet algıları üç farklı düzeyde ele alınmıştır. Katılımcılar (f:17) ekolojik sistemden memnun olmayanlar, (f:12) ekolojik sistemden memnun olanlar ve (f:1) kısmen memnun olanlar şeklinde farklı görüşler belirtmiştir. Katılımcıların yarısından fazlasının (%58) ekolojik sistemden memnun olmadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Katılımcıların ekolojik sistem ile ilgili memnun olmadıkları durumlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Ekolojik Sistemden Memnuniyetsizlik Sebepleri

Kategoriler	Kodlar	f
Memnun Değilim	Çevrenin yeterince yeşil olmaması	6 (K4, K14, K24, K26, K27, K28)
	Çevrenin kirli olması	6 (K7, K12, K17, K18, K22, K28)
	Çarpık yapılanma	4 (K9, K17, K21, K23)
	Hayvanlara zarar verilmesi	2 (K16, K24)
	Doğanın tahrip edilmiş olması	2 (K2, K20)

Tablo 5 değerlendirildiğinde ekolojik sistemden memnun olmadığını söyleyen katılımcıların memnun olmama sebeplerinin başında çevrenin yeterince yeşil olmaması (f:6) ve çevrenin kirli olması (f:6) gelmektedir. Ayrıca katılımcıların çarpık yapılanma (f:4), hayvanlara zarar verilmesi (f:2) ve doğanın tahrip edilmesi (f:2) sebepleriyle çevreden memnun olmadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

“Çevre temiz ve düzenli değil.” (K17), “Su bol değil, yeterince yağmur yağmıyor çünkü doğa tahrip edilmiş durumda.” (K20).

Katılımcılar ekonomik sistemden memnun olmayanlar (f:21) ve ekonomik sistemden memnun olanlar (f:9) şeklinde iki görüş bildirmiş olup, katılımcıların büyük çoğunluğunun (%70) ekonomik sistemden memnun olmadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Katılımcıların ekonomi ile ilgili olarak memnun olmadıkları durumlar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Ekonomik Memnuniyetsizlik Sebepleri

Kategoriler	Kodlar	f
		10
	Gelir Adaletsizliği	(K7, K12, K15, K17,

	K18, K20, K21, K22, K24, K28)	
Memnun Değilim	Enflasyon (Pahalılık)	4 (K1, K10, K14, K26)
	Yoksulluk (Ekonomik Yetersizlik)	3 (K9, K23, K27)
	Devalüasyon (Paranın Değerinin Düşmesi)	1 (K2)
	İstikrarsızlık	1 (K4)
	Üretim-Tüketim Dengesizliği	1 (K11)
	Ekonominin Gelişmemiş Olması	1 (K16)

Tablo 6 incelendiğinde ekonomiden memnun olmadığını söyleyen katılımcıların memnun olmama sebeplerinin başında gelir adaletsizliği (f:10) gelmektedir. Ayrıca katılımcıların enflasyon (pahalılık) (f:4), yoksulluk (ekonomik yetersizlik) (f:3), devalüasyon (f:1), istikrarsızlık (f:1), üretim-tüketim dengesizliği (f:1) ve ekonominin gelişmemiş olması (f:1) gibi sebeplerle ekonomiden memnun olmadıklarını belirttikleri görülmektedir. Aşağıda katılımcıların bu konudaki örnek ifadelerine yer verilmiştir:

“Ekonomiden memnun değilim çünkü insanların eşit kazancı olmasını isterim.” (K12);

“Fiyatlar ihtiyaçları karşılamaya elverişli, uygun olmalı.” (K14).

Katılımcılar yaşam kalitesinden memnuniyetlerini kısmen memnun olanlar (f:13), memnun olanlar (f:12) ve memnun olmayanlar (f:5) şeklinde görüşlerini belirttikleri görülmektedir. Katılımcıların bu konudaki örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

“Yaşam kalitemden çok fazla memnun değilim.” (K4), “Şu anki yaşamımdan çok memnun değilim, daha iyi olabilir.” (K12).

Katılımcı görüşleri incelendiğinde genel olarak çevresel ve ekonomik sistemden memnuniyet durumlarına paralel olarak cevap verdikleri görülmektedir. Bir katılımcının görüşü bu durumu destekler niteliktedir.

“Yaşam kalitesinin iyi olması için ekonominin ve sosyal ilişkilerin iyi olması gerekir. Bu sebeple kısmen memnunum.” (K21).

c) Nasıl bir dünyada yaşamak istedikleri

Katılımcıların genel olarak nasıl bir dünyada yaşamak istedikleri sorusuna vermiş olduğu cevaplar; ekolojik, ekonomik ve sosyal yapı kategorileri altında toplanmış ve Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Genel Olarak Nasıl Bir Dünyada Yaşamak İstedikleri

Kategoriler	Kodlar	f
Demokratik Ortam	Adaletli	5 (K2, K17, K18, K24, K27)
	Eşit	4 (K16, K18, K19, K25)
	Özgür	4 (K9, K22, K25, K27)
	Güvenli	1 (K12)
	Kadına Şiddetin Olmadığı	1 (K11)
	Cehaletin Olmadığı	1 (K24)
	Değer Odaklı	Mutlu/Huzurlu
İyilik Dolu		1 (K30)
Sevgi Dolu		1 (K10)
Empati Olan		1 (K23)
Önyargısız		1 (K22)
Ahlaklı		1 (K1)
Ütopik Ortam	Rahat/Sıkıntısız	2 (K16, K28)
	Bedava	1 (K26)
	Virtüssüz	1 (K29)
Değişmeden Kalması	Şimdiki gibi	1

(K3)

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların görüşlerinin demokratik ortam (f:16), değer odaklı (f:12), ütopyik ortam (f:3) ve değişmeden kalması (f:1) şeklinde dört kategoride toplandığı görülmektedir. Katılımcılar tarafından en fazla mutlu/huzurlu (f:7) yanıtının verildiği, sonrasında adaletli (f:5), eşit (f:4) ve özgür (f:4) görüşlerinin geldiği görülmektedir. Diğer verilen görüşlerden bazıları ise rahat/sıkıntısız (f:2), iyilik dolu (f:1), sevgi dolu (f:1) vb.dir. Katılımcıların bu konudaki örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

“Daha ahlaklı, daha temiz, kadınların, hayvanların katledilmediği bir dünyada, iş ahlakının, davranışların daha iyi olduğu bir dünyada yaşamak isterdim.” (K1);
“Adaletli, herkesin eşit olduğu bir hayat isterim.” (K2).

Katılımcıların ekolojik bakımdan nasıl bir dünyada yaşamak istedikleri kategorisine ilişkin bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Ekolojik Bakımdan Nasıl Bir Dünyada Yaşamak İstedikleri

Kategoriler	Kodlar	f
Çevresel olarak	Yeşil/Yemyeşil	13 (K4, K5, K7, K11, K14, K17, K18, K22, K24, K26, K27, K28, K29)
	Temiz	11 (K1, K5, K10, K12, K15, K17, K18, K22, K25, K28 K30)
	Düzenli	3 (K21, K23, K17)
	Doğası Bozulmamış	2 (K2, K9)
	Doğaya Saygılı /Duyarlı Olunan	2 (K8, K19)
	Hayvanlarla İç içe	2 (K16, K24)
	Şimdiki gibi	2 (K6, K13)
	Kaynakların Tükenmediği	1

	(K20)
Küresel Isınmanın Olmadığı	1
	(K25)

Tablo 8 incelendiğinde ekolojik bakımdan nasıl bir dünyada yaşamak istedikleri sorusuna ilişkin katılımcıların en fazla yeşil/yemyeşil (f:13) ve temiz (f:11) şeklinde görüşlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Diğer verilen görüşler arasında düzenli (f:3), doğası bozulmamış (f:2), doğaya saygılı /duyarlı olunan (f:2) vb. olduğu görülmektedir. Örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Temiz, küresel ısınmanın olmadığı, denizlerin kirlenmediği bir doğada yaşamak isterim.” (K25), “Yemyeşil ağaçlar, tertemiz masmavi denizler olmalı, kirlilik değil.” (K28).

Katılımcıların ekonomik sistem bakımından nasıl bir dünyada yaşamak istediklerine ilişkin görüşleri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Ekonomik Sistem Bakımından Nasıl Bir Dünyada Yaşamak İstedikleri

Kategoriler	Kodlar	f
Ekonomik olarak	Herkesin refah içinde yaşadığı	9 (K6, K9, K15, K18, K19, K20, K21, K27, K28)
	Herkes için eşit imkânlar	6 (K1, K5, K8, K10, K22, K24)
	Fiyatların artmadığı/ucuz olduğu	4 (K2, K14, K25, K29)
	Şimdiki gibi	2 (K3, K13)
	Herkesin hak ettiğini kazandığı/Adil	2 (K17, K30)
	Her şeyin ücretsiz olduğu	2 (K23, K26)
	Eşit gelir düzeyi	2

	(K7, K12)
Bol kazançlı	1 (K4)
Zenginlik	1 (K16)
Üretim-Tüketim dengesi olan	1 (K11)

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların ekonomik olarak nasıl bir dünyada yaşamak istedikleri sorusuna en fazla herkesin refah içinde yaşadığı bir dünya (f:9) cevabını verdikleri görülmektedir. Bu cevabı herkes için eşit imkânlar (f:6), fiyatların artmadığı/ucuz olduğu (f:4), şimdiki gibi (f:2), herkesin hak ettiğini kazandığı/adil (f:2) ve her şeyin ücretsiz olduğu görüşleri takip etmektedir. Birer katılımcı da bol kazançlı, eşit gelir düzeyi, zenginlik ve üretim-tüketim dengesi olan görüşlerini de Örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

*“Zengin fakir ayrımı olmadan herkesin refah içinde yaşadığı bir hayat.” (K6),
“Fiyatların ihtiyaçları karşılamaya elverişli, uygun olduğu bir ekonomi.” (K14).*

Katılımcıların sosyal/toplumsal yapı kategorisinde nasıl bir dünyada yaşamak istediklerine ilişkin görüşleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Sosyal/Toplumsal Yapı Olarak Nasıl Bir Dünyada Yaşamak İstedikleri

Kategoriler	Kodlar	f
	Aktif / Eğlenceli	5 (K4, K7, K14, K19, K24)
	Yardımlaşma /Dayanışma olan	5 (K5, K19, K20, K21, K22)
	Sevgi dolu / şefkatli	4 (K10, K24, K25, K30)
	Saygılı/Terbiyeli	4 (K5, K6, K11, K25)
	Şimdiki gibi	3 (K3, K13, K15)
Sosyal/Toplumsal yapı olarak	Dost /Arkadaş canlısı	3 (K25, K16, K27)

Eşit	3 (K2, K12, K18)
İnsanların birbirine iyi davrandığı	3 (K1, K28, K30)
Kavgasız/Barişçıl	3 (K6, K9, K26)
Özgür/Rahat	2 (K17, K22)
Önyargısız	1 (K9)

Tablo 10 değerlendirildiğinde katılımcılardan en fazla aktif/eğlenceli (f:5) ve yardımlaşma/dayanışma olan (f:5) görüşlerinin alındığı, bunları sevgi dolu/şefkatli (f:4) ve saygılı/terbiyeli (f:4) görüşlerinin izlediği görülmektedir. Diğer görüşlerin dost /arkadaş canlısı (f:3), şimdiki gibi (f:3), eşit (f:2), insanların birbirine iyi davrandığı (f:2), kavgasız/barişçıl (f:3), özgür/rahat (f:2) ve önyargısız (f:1) olduğu görülmektedir. Örnek katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Herkesin sevgi dolu olduğu bir sosyal yaşam isterim.” (K10), “Aktif bir sosyal yaşam olsun. Gezebilelim, görebilelim.” (K14).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Eleştirel düşünebilme, problem çözme, iletişim, iş birliği, yaratıcılık, bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı ve esnek düşünebilme bireylerin sahip olması istenen çağımızın becerileri arasında görülmektedir. Okuma kültürü, ulusal ve uluslararası güncel bilgilerin takibi, bilgiyi anlamlandırabilme ve gerçeğe ilişkilendirebilme sürdürülebilir eğitimin işlevsellik alt boyutuna işaret eden bulgular sağlamaktadır. Bu amaçla çalışmada sürdürülebilir eğitime dair farklılıkları belirlemeye yönelik katılımcıların kendi yıllık okuryazarlık düzeylerine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Katılımcıların çoğu (%67) kendini yeterli ve orta düzeyde yeterli olarak değerlendirmiştir. Katılımcıların genel olarak kendi okuryazarlık düzeylerini değerlendirme konusunda daha önceden hiç düşünmedikleri ve kendilerini nasıl değerlendirecekleri noktasında kararsız kaldıkları da görülmüştür. Bu

durum genel olarak test ağırlıklı olarak dışarıdan değerlendirmeye tabi tutulmalarının sonucu olarak öz değerlendirme ve eleştirel düşünme yeteneklerinin az gelişmiş olması şeklinde yorumlanabilir. Bu yorum Akıllı'nın (2012) yaptığı "İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve yaratıcılık düzeylerinin değerlendirilmesi" başlıklı çalışmasında araştırmaya katılan öğrencilerin %93,6'sının düşük düzeyde eleştirel düşünme eğilimine sahip olduğu bulgusu ile örtüşmektedir. Balcı (2009) araştırmasında öğrencilerin genel anlamda okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarının orta ve üst düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Akkaya ve Özdemir (2013) yaptıkları çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutum düzeyini %60,6 oranında yüksek olarak bulmuştur. Okumaya dair olumlu tutumlara sahip olsalar da öğrencilerin bu tutumlarını davranışa dönüştürme konusunda problem yaşadıklarını gösteren araştırmalar da bulunmaktadır. Akbaba (2017) araştırmasında Türkçe öğretmeni adaylarının okuma tutumlarının yüksek olarak bulunmasına karşın okuma alışkanlıklarının istenilen düzeyde olmadığını belirlemiştir. Bu noktada ortaya çıkan sonuç eğitimin işlevsellik boyutunda sorun olduğuna işaret etmektedir.

Araştırmada katılımcıların çoğunun aldıkları eğitimi hayata dönük bulmadıkları görülmüştür. Öğrenecekleri bilgilerin hayatta gerekli olmadığını düşünen öğrencilerin sadece dersi geçmek amacıyla bilgileri ezberleyecekleri açıktır. Oysa derslerin hayata dönük olması bilgiyi içselleştirmelerini ve kalıcı olarak öğrenmelerini sağlayacaktır (Köybaşı Şemin, 2022). Şener (2018) araştırmasında öğretmenlere Milli Eğitim sistemi içinde yaşadıkları güncel sorunları sormuş ve program boyutunda en önemli sorunun müfredat kaynaklı olduğu ortaya çıkmıştır. Müfredatın hem yoğun olması hem de hayata görelikten uzak olması sorun olarak değerlendirilmiştir. Araştırmamızın bu sonucu eğitim sisteminde kritik bir bulgu olup üzerinde araştırılma yapılması gereken "Eğitim nasıl hayata dönük hale getirilebilir?" sorusunu akla getirmiştir.

Nasıl bir eğitim almak istediklerine dair katılımcıların görüşleri incelendiğinde genel olarak sürdürülebilir eğitimin işlevsellik boyutuna işaret eden isteklerinin olduğu görülmekte ve katılımcıların aldıkları eğitimin faydalı olmasını bekledikleri ve öğrendikleri bilgilerin hayatta bir karşılığının olmasını istedikleri anlaşılmaktadır. Bu

konuda zorunlu eğitim kapsamında yapılan bir çalışmaya ulaşılammıştır fakat lisans ve lisansüstü çalışmalar incelendiğinde Özenç (2017) ve Aydemir ve Çam'ın (2017) araştırma sonuçları göze çarpmaktadır. Özenç (2017) yaptığı çalışmasında öğrencilerin eğitim aldıkları fakülteleri bireysel anlamda kişiliğine olumlu yönde katkıda bulunacak, hayata atılıp kendi ayakları üzerinde durmayı sağlayacak ve mesleki yeterlilik edindirecek kurumlar olarak gördüklerini tespit etmiştir. Bu özellikler aldıkları eğitimi işlevsel olarak gördüklerini göstermektedir. Aydemir ve Çam (2017) da yaptığı araştırmasında öğrencilerin aldıkları eğitimin beklentilerini karşılaması durumunda eğitimin işlevsel olduğundan söz edilebilir olabileceği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada katılımcıların yaklaşık yarısının (%47) aldıkları eğitimin beklentilerini karşılamadığı şeklinde görüş belirttiği görülmüştür. Katılımcıların nasıl bir eğitim istedikleri incelendiğinde doğrudan ifade edemeseler de sürdürülebilir eğitimin özelliklerinden bahsettikleri görülmüştür. Bu konuda zorunlu eğitim kapsamında yapılmış bir çalışmaya rastlanamadığı için lisans ve lisansüstü öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalar incelendiğinde benzer olarak Çalışkan (2007) "*Eğitim-işsizlik ve yoksulluk ilişkisi*" isimli çalışmasında eğitim seviyesi ile işgücüne katılım oranı, işsizlik ve yoksulluk arasındaki ilişkiyi analiz etmiş ve işsizlik oranları açısından eğitim sisteminin beklentileri karşılamadığı sonucuna ulaşmıştır. Alabaş, Kamer ve Polat da (2012) yaptıkları araştırma sonucunda öğrencilerin yarıdan fazlasının kaydolduğu programın beklentilerini karşılamadığı şeklinde görüş belirttiği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada katılımcıların sürdürülebilir gelişme hakkındaki bilgilerine ilişkin sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde bu araştırmanın kritik sonuçlarından biri olarak katılımcıların tamamının bu konu hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadığı görülmüştür. Benzer şekilde Demir ve Atasoy (2021) "*Ortaokul öğrencilerinin sürdürülebilir kalkınmaya yönelik algılarının incelenmesi*" isimli çalışmalarında öğrencilerin çoğunun sürdürülebilir gelişme kavramının farkında bile olmadığını tespit etmiştir. Bu kavramı hiç duymayan öğrenci sayısı oldukça fazla iken (%83,3), duyduğunu söyleyen öğrencilerin önemli bir kısmının da sürdürülebilir gelişme kavramından ne kastedildiğini bilmedikleri belirlenmiştir. Belen (2020) de ortaöğretim

öğrencilerinin sürdürülebilir çevre hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesine yönelik olarak yaptığı çalışmada öğrencilerin bilgi düzeylerinin düşük olduğunu vurgulamıştır. Farklı olarak Ateş (2018) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişme kavramına yönelik bilgilerinin yeterli düzeyde olduğunu belirlemiştir. Lisans öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışmada yaş ve eğitim faktörünün etkisiyle sürdürülebilir gelişme kavramına yönelik bilgilerinin yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşıldığını söylemek mümkündür.

Araştırmada sürdürülebilir gelişmenin kapsamlarından biri olan ekolojik sistem ile ilgili olarak katılımcıların çoğunun ekolojik sistemden memnun olmadığını ifade ettiği görülmüştür. Katılımcıların verdikleri cevaplar çevrelerinde olup bitenlerin farkında olduklarını, çevre problemlerini önemsediklerini ve daha güzel bir çevrede yaşamak istediklerini göstermektedir. Ersoy ve Türkkın (2010) öğrencilerin çizdikleri karikatürlere yansıttıkları sosyal ve çevresel sorunları inceledikleri araştırmalarında, öğrencilerin karikatürlerinde yerel düzeyde çevresel sorunların yanı sıra küresel ısınma, hava kirliliği gibi küresel çevre sorunlarını da ele aldıklarını görmüştür. Yine benzer bir çalışmada Yardımcı ve Bağlı Kılıç (2010) çocukların gözünden çevre sorunlarını araştırdıkları çalışmalarında, çocukların büyük çoğunluğunun çeşitli çevre sorunlarını dile getirdikleri vurgulamışlardır. Özdemir Özden ve Özden (2015) araştırmalarında öğrencilerin insanların ortak sorunları olarak değerlendirilebilecek önemli çevre sorunlarının farkında olduklarını tespit etmişlerdir. İlgili çalışmaların sonuçları araştırmamızda ki bulgularla örtüşmekte ve çocukların küresel çapta yaşanan sorunlara karşı ilgili ve duyarlı olduklarını göstermektedir.

Çalışmada sürdürülebilir gelişmenin kapsamlarından biri olan ekonomik sistem ile ilgili olarak katılımcıların büyük çoğunluğunun (%70) ekonomik sistemden memnun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların memnun olmama nedenlerinin başında gelir adaletsizliği gelmektedir. Kanmaz (2019) 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sürdürülebilir gelişmeye yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik olarak yaptığı çalışmada öğrencilerin sürdürülebilirlik tutumlarının en yüksek değerinde ekonomik sürdürülebilirlik boyutunda olduğunu, daha sonraki en yüksek değerinde çevresel

sürdürülebilirlik boyutunda olduğunu, en düşük olarak ise sosyal sürdürülebilirlik tutumlarının olduğunu bulmuştur. Sürdürülebilir gelişmenin sosyal boyutunun düşük olması, bu boyutun içinde eğitimin de yer alması, öğrencilerin bu konuda tutumlarının olumsuz olduğunu göstermektedir.

Çalışmada sürdürülebilir gelişme kapsamlarından biri olan sosyal/toplumsal hayat ile ilgili olarak katılımcıların genel olarak çevresel sistem ve ekonomik sistemden memnuniyet durumlarına paralel olarak hayat memnuniyetlerinin de aynı şekilde olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Göcen (2015) yaptığı çalışmasında gençlerin hayat memnuniyeti üzerinde sosyo-ekonomik durum gibi birçok faktörün etkili olduğunu ve ekonomik olarak rahat harcama yapma olanağına sahip olan çocukların diğer çocuklara göre hayatlarından daha çok memnun oldukları sonucuna ulaşmıştır. Acat (2019) da hayat memnuniyeti ile harcama durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yaptığı analiz sonucunda, bireylerin ekonomik durumlarının artmasıyla hayat memnuniyet düzeylerinin de önemli düzeyde arttığını tespit etmiştir. Korkmaz, Germir, Yücel ve Gürkan (2015) yaptıkları çalışma sonucunda bireyin yaşam tarzının içinde yaşadığı sosyal çevre ile olan ilişkilerinin ve bu sosyal çevrenin nicel ve nitel bir bütün olarak hayat kalitesi kavramıyla ifade edildiğini belirtmişlerdir.

Araştırmada katılımcıların en fazla mutlu/huzurlu oldukları bir dünyada, sonrasında adaletli, eşit ve özgür, rahat/sıkıntısız, iyilik dolu, sevgi dolu vb. bir dünyada yaşamak istedikleri ortaya çıkmıştır. Yiğittir (2012) yaptığı araştırmasında öğrencilerin önemli bir kısmının özellikle çevre ve doğa ile ilgili değerler başta olmak üzere bireysel ve toplumsal değerlere önem verdikleri sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin en fazla yaşamlarında olmasını istedikleri değerlerin başında çevre temizliği, sevgi, saygı, yardımseverlik, iyi insan olma, hoşgörü, dürüstlük, çevreye duyarlı olma ve doğa sevgisi vb. gelmektedir. Diktaş ve Üztemur'un (2016) yaptıkları araştırmada ise öğrencilerin özellikle eşitlik ve hoşgörü kavramlarına vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu da öğrencilerin hayatlarında neyi önemli gördüklerini ve nasıl yaşamak istediklerini gösteren bilgiler olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada katılımcıların yaşamak istedikleri çevre konusundaki görüşlerinin sürdürülebilir çevrenin özelliklerine işaret ettiği görülmüştür. Araştırmada katılımcıların genel olarak herkes için adaletli ve eşit bir ekonomik düzen istedikleri görülmüştür. Bu durum geleceğe sürdürülebilir gelişme açısından umutlu bakmamızı sağlayabilir. Gürlük'e (2010) göre sürdürülebilir gelişmenin sağlanmasında sosyal ve ekonomik boyutlar; gelir dağılımı, işsizlik sorunlarının çözümü ve yoksulluğun azaltılması gibi konularla etkileşim içindedir. Sosyal ve çevresel boyut gelir dağılımındaki eşitlik yanında, doğal kaynakların da eşit şekilde kullanımını öngörür.

Araştırmada katılımcılara nasıl bir sosyal yaşam istedikleri sorulduğunda katılımcıların toplumsal yaşam bağlamında en fazla aktif/eğlenceli bir yaşam istedikleri görülmüştür. Bu durum katılımcıların pandemi sürecinde sosyal hayattan uzaklaşmış olmaları veya ergenlik çağında olup gençlik enerjisine sahip olmaları vb. özelliklerden kaynaklanabilir. Avcı Aksoy da (2021) çalışmasında izolasyon, karantina ve eve kapanma sürecinde sosyal ilişkilerin kısıtlandığını ifade etmiştir. Bu bulgu çalışmamızın sonucu ile örtüşmektedir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki hususlar önerilmektedir:

Katılımcıların sürdürülebilir eğitimle ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu bulgusuna dayanarak; öğretmen eğitimlerinde sürdürülebilir eğitim programının alt boyutlarını (çevreye duyarlık, etik ilkeler, işlevsellik, bütüne katkı bilinci, paylaşımcılık) içerecek şekilde eğitim programlarına yer verilebilir.

Katılımcıların tamamının sürdürülebilir gelişme hakkında herhangi bir bilgi sahibi olmadığı görüldüğünden öğretim programlarında sürdürülebilir gelişmeye dair kazanımlar yer alabilir.

Öğrencilerin aldıkları eğitimden memnun olmamalarının sebepleri eğitim uzmanları, ebeveynler ve öğrenciler boyutlarında çalışmalar yapılarak araştırılabilir. Eğitim politikacıları tarafından öğretim programları yeniden ele alınabilir.

Sürdürülebilir gelişmenin kapsamlarından biri olan ekolojik sistem memnuniyetlerine ilişkin olarak katılımcıların nasıl bir çevrede yaşamak istedikleri konusunda görüşler sürdürülebilir çevreyi işaret etmektedir. Bu isteklerinin yaşadıkları bölgede vali, kaymakam, belediye başkanları vb. yöneticilere iletmek üzere öğrenciler için sosyal eylemlere katılma platformları oluşturulabilir.

Sürdürülebilir gelişmenin kapsamlarından biri olan ekonomik sistem memnuniyetlerine ilişkin olarak öğrencilerin ekonomik sisteme dair isteklerinin karşılanıp karşılanamayacağı ve neler yapılabileceği konusunda ilgili mecralarla iletişim kurmaları ve network gibi ağlarla seslerini duyurmaları önerilebilir.

Ülkemizde öğrenci görüşlerine göre sürdürülebilir eğitimi ele alan çalışmaların kısıtlı olması bu konuda araştırmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Araştırma ortaöğretim öğrencileri ile yürütülmüş olup aynı araştırma ortaokul ve üniversite öğrencileri ile de yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Acat, B. (2019). *Ergenlerde dindarlık, değerler, internet bağımlılığı ve hayat memnuniyeti ilişkisi* (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akbaba, R. S. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıkları ve okumaya yönelik tutumları. *Electronic Turkish Studies*, 12(18), 35-52.
- Akçay, S. ve Pekel, F. O. (2017). Öğretmen adaylarının çevre bilinci ve çevresel duyarlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(3), 1174-1184.
- Akıllı, N. (2012). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve yaratıcılık düzeylerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Akkaya, N. ve Özdemir, S. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi (İzmir-Buca örneği). *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 2(1), 75-96.
- Alabaş, R., Kamer, S. T. ve Polat, Ü. (2012). Öğretmenlerin kariyer gelişimlerinde lisansüstü eğitim: tercih sebepleri ve süreçte karşılaştıkları sorunlar. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 89-107.
- Ateş, H. (2018). Fen bilgisi ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sürdürülebilir tüketim davranışlarının ve bilgi düzeylerinin araştırılması. *Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 507-531.
- Avcı Aksoy, Ö. (2021). Bir salgının getirdikleri: gençlerde değişen iletişim biçimleri ve yeni toplumsallıklar. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 38(2), 574-596.
- Aydemir, S. ve Çam, Ş. S. (2015). Lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitimi almaya ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Education*, 4(4), 4-16.
- Bal, H. Ç., Tutar, F., ve Balkaya, D. (2023). Gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir kalkınma ve yoksulluk üzerine bir inceleme: Panel zaman serisi analizi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (43), 509-534.
- Balcı, A. (2009). İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 265-300.
- Belen, B. (2020). *Ortaöğretim öğrencilerinin sürdürülebilir çevre hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bilim, İ. (2013). *Sürdürülebilir çevre açısından eğitim fakültesi öğrencilerinin çevre*

- okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Birleşmiş Milletler. (2020). Sürdürülebilir kalkınma amaçları. UNDP Türkiye. Erişim adresi: <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals.html>
- Bulut, B. ve Çakmak, Z. (2018). Sürdürülebilir kalkınma eğitimi ve öğretim programlarına yansımaları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2680-2697.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E. Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükkuslu, A. R. (2021). *Sürdürülebilir kalkınma ve endüstri 5.0*. Ankara: Der Yayıncılık.
- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2018). *Karma yöntem araştırmaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çalışkan, Ş. (2007). Eğitim-işsizlik ve yoksulluk ilişkisi. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 7(13), 284-308.
- Dere, İ. ve Çinikaya, C. (2023). Tiflis Bildirgesi ve BM 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği Dersi Öğretim Programına Yansımaları. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 1343-1366.
- Diktaş, A. ve Üztemur, S. S. (2016). Kritik öneme sahip bazı sosyal meselelerle ilgili ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin düşünceleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(8), 79-104.
- Ersoy, A. F. ve Türkkın, B. (2010). İlköğretim öğrencilerinin çizdikleri karikatürlere yansıtıkları sosyal ve çevresel sorunların incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 35(156), 96-109.
- Göcen, G. (2015). 11-12 yaş grubundaki çocukların minnettarlıkları ve hayat memnuniyetlerine etki eden aile ile ilgili faktörler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 83-116.
- Gürlük, S. (2010). Sürdürülebilir kalkınma gelişmekte olan ülkelerde uygulanabilir mi? *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(2), 85-99.
- Kanmaz, D. (2019). *7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sürdürülebilir kalkınmaya yönelik tutumları ve tutumlarla ilgili faktörler* (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karahan Aydın, B. *Okul öncesi öğretmenlerinin sürdürülebilir çevre eğitimine yönelik algıları* (Yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Karaman, A. (2009). Sürdürülebilir kentsel gelişme eşikleri bağlamında İstanbul üzerine notlar. *Tasarım + Kuram Dergisi*, 5(8),1-13.

- Korkmaz, M., Germir, H. N., Yücel, A. S. ve Gürkan, A. (2015). Yaşam memnuniyeti üzerinde etkili olan sosyodemografik bileşenler üzerine bir analiz. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri Ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 78-111.
- Köybaşı Şemin, F. (2022). *Sürdürülebilir eğitim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Marım, Y. (2021). Sürdürülebilirlik kavramı bağlamında Türk eğitim sistemine eleştirel bir bakış. Tüfekçi ve diğerleri (Yay. haz.). *ECLSS Internationals*, 11. *Eurasian Conference on Language and Social Sciences*, 2-3 Şubat 2021, Gjakava, Kosova, Bildiriler içinde (s. 625-646).
- Myers, D.G. (2015). *Sosyal psikoloji*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özdemir Özden, D.ve Özden, M. (2015). Çevre sorunlarına ilişkin öğrenci çizimlerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(37), 1-20.
- Özenç, A. (2017). Son sınıf öğrencilerine göre beklentileri karşılama ve mesleki hayata hazırlamada ilahiyat fakültelerinde eğitim (Dicle Üniversitesi örneği). *International Journal IJOKS*, 3(1), 1-30.
- Sachs, D. J. (2019). *Sürdürülebilir kalkınma çağı*. (B. Gönülşen, Çev.) İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Yayınevi.
- Sterling, S. (2004). Higher education, sustainability, and the role of systemic learning. In *Higher education and the challenge of sustainability* (pp. 49-70). Springer, Dordrecht.
- Şeker, F. (2019). *Fen eğitiminde sürdürülebilirlik kavramının değerlendirilmesi ve model programın oluşturulması* (Doktora tezi). Kastamonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.
- Şener, G. (2018). Türkiye’de yaşanan eğitim sorunlarına güncel bir bakış. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(218), 187-200.
- Tavşan, F. ve Yanılmaz, Z. (2019). Eğitim yapılarında sürdürülebilir yaklaşımlar. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (24), 359-383.
- Thomas, I. (2009). Critical thinking, transformative learning, sustainable education, and problem-based learning in universities. *Journal of Transformative Education*, 7 (3), 245-264.
- Tozduman Yaralı, K. ve Didin, E. (2018). Sürdürülebilir gelişme amaçlı eğitimde etkili bir örnek: ‘Küçük Ağaç’ın eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(35), 850-869.
- Yardımcı, E. ve Bağlı Kılıç, G. (2010). Çocukların gözünden çevre ve çevre sorunları. *İlköğretim Online*, 9(3), 1122-1136.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M. ve Ceylan, O. (2018). Lise öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının demografik özelliklerine göre karşılaştırılması (Amasya ili örneği). *Journal Of International Social Research*, 11(55), 734-746.

- Yiğittir, S. (2012). İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin değer yönelimlerinin rokeach ve schwartz değer sınıflandırmasına göre değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19), 1-15.
- Yücel, G. ve Kurnaz L. (2021). *Yeni gerçeğimiz sürdürülebilirlik*. İstanbul: Tohum Yayıncılık.
- Yüksel, A., ve Barut, D. (2023). Uluslararası çevre hukukunda sürdürülebilir kalkınma. *Çevre Şehir ve İklim Dergisi*, 2(3), 32-58.
- Zeegers, Y. ve Clark, I.F. (2014). Sürdürülebilir kalkınma için öğrencilerin eğitim algıları. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 15(2), 242-253.

SUMMARY

Introduction

With the industrial revolution, both population growth and concentration in mass cities, the departure of forests, concretization, the children of impoverishment against the increase in wealth, the environment, natural evacuations, many changes that will put our lives and our future in danger have begun to affect the world. The obvious implementation of the results of these results today has necessitated urgent intervention (Bulut and Çakmak, 2018).

In the process of industrialization in the 18th century, production and consumption were increased by using natural resources irresponsibly for economic purposes, and the focus was on the effort to increase the level of development and welfare. All these actions have led people not to question what should be done and what direction should be taken. As a result of the inquiry, it is seen that people's social contexts are in search of living in cooperation rather than overwhelming competition and selfishness, justice in income distribution and ecological wealth (Myers, 2015).

Method

This research was designed as a phenomenology study, one of the qualitative research designs. The phenomenology method was chosen in order to define and explain the meanings created by the participants regarding sustainable development and sustainable education. In order to collect healthy and safe data, the universe of the study was determined as 9th grade students due to reasons such as being away from the stress of university exams, suitable course load and having time for applications. Demographic information form and semi-structured interview form were used as data collection tools of the research. The semi-structured interview form prepared by the researchers was prepared by making use of the sustainable development and sustainable education literature..

Results and Conclusion

In the study, the opinions of the participants on their annual literacy levels were asked to determine the differences in sustainable education. In the study, it was observed that most of the participants did not find the education they received life-oriented. When the opinions of the participants about what kind of education they want to receive are examined, it is seen that they generally have wishes pointing to the functionality dimension of sustainable education, and it is understood that the participants expect the education they receive to be useful and they want the information they learn to have a counterpart in life.

When the participants were examined what kind of education they wanted, it was seen that they talked about the characteristics of sustainable education even though they could not express it directly. When the answers given by the participants to the questions about their knowledge about sustainable development were examined, it was seen that not all of the participants had any knowledge about this subject, as one of the critical results of this research.

Ek-1. Araştırma Görüşme Soruları

1. Eğitimle ilgili yıllık okuryazarlık düzeyinizi nasıl değerlendirirsiniz?

Sonda: Görsel okuryazarlık olarak eğitimle ilgili belgesel, film izleme vb. faaliyetlerine yılda kaç kere katılırsınız?

Sonda: Medya okuryazarlık olarak eğitimle ilgili haberleri okuma, dergileri takip etme sıklığınız nedir?

Sonda: Bilgi okuryazarlık olarak eğitimle ilgili kaç kitap, ansiklopedi, makale okursunuz?

2. Sürdürülebilir gelişme hakkında bilgi düzeyiniz nedir?

Sonda: Bu konu hakkında neler biliyorsunuz?

3. Şu anki yaşamınızdan memnun musunuz?

Sonda: Çevre, ekonomi, yaşam kalitesi olarak yaşadığınız hayattan memnun musunuz?

4. Nasıl bir dünyada yaşamak istersiniz?

Sonda: Yaşamak istediğiniz hayatın doğasının nasıl olmasını isterdiniz?

Sonda: Yaşamak istediğiniz hayatın ekonomik sisteminin nasıl olmasını isterdiniz?

Sonda: Yaşamak istediğiniz hayatın sosyal yaşamının nasıl olmasını isterdiniz?

5. Aldığınız eğitimden beklentileriniz neler?

Sonda: Bu beklentilerin aldığınız eğitimle karşılandığını düşünüyor musunuz?

Sonda: Nasıl bir eğitim almak istersiniz? Niçin?

6. Şimdiye kadar aldığınız eğitimin yaşamınıza katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

Sonda: Evet ise Nasıl? Hayır, ise niçin?

ORCID

Kadriye YALÇIN ORCID 0000-0002-3544-7502

Fatma KÖYBAŞI ŞEMİN ORCID 0000-0002-8684-1235

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Veri toplama sürecine katılan bütün öğrencilere teşekkür ederiz.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Cumhuriyet Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığı'nın 27.10.2022 tarih ve E-60263016-050.06.04-91549 sayılı onayıyla yürütülmüştür. Araştırma bilimsel ve etik ilkelere uygun olarak yürütülmüş ve ilgili alıntılar bu ilkelere uygun olarak yapılmıştır.

